

صنعت

درویش‌گار آفرینی

گفت و گو با فریبا حریری - معاون اداره کل بهره‌وری و توسعه وزارت نفت

عملکردهای این مرکز به تفکیک عبارتند

از:

* پایش(Monitoring) فرستهای

کارآفرینی در صنعت نفت و تکمیل پایگاه

اطلاعات کارآفرینی: نخستین فعالیت که در

این مرکز آغاز شد، را اندازی سایت اینترنتی

با آدرس www.naftkarafarin.ir بود.

در این سایت تلاش شده است فرستهای

کارآفرینی از کلیه صنایع نفتی از جمله:

نفت، گاز، پتروشیمی و پالایش و پخش

استخراج شده و به کارآفرینان، پیمانکاران و

سازندگان معرفی شود و در این میان مجالی

برای آشنایی با کارآفرینان ایجاد شود. در

این سایت ضمن معرفی خود و فعالیتهای

مربوطه تلاش نمودیم تا علاوه بر همکاری

با کارآفرینان درونی، با کارآفرینان بیرونی

نیز تعاملاتی برقرار نماییم، که این امر موجب

ارتباط این مرکز با دیگران شده است. لازم

به ذکر است تا کنون نزدیک به ۵۰۰ هزار

نفر بازدید کننده از سایت داشته‌ایم.

* بررسی و جمع آوری قوانین و مقررات،

برنامه‌ها، سیاستها و کلیه مستندات

قانونی تعهدآور در زمینه کارآفرینی در

صنعت نفت به منظور استخراج مجموعه

خدمات و تسهیلات مرتبط با کارآفرینان:

کارآفرینان مستقل و کارآفرینان سازمانی

معمولاً از قوانین و مقررات مرتبط با

کسب کار در کشور و در صنعت نفت نا

آگاه هستند و به همین دلیل جهت ارتباط

با صنعت با مشکلات خاصی مواجه می

باشد لذا یکی از برنامه‌هایی که این اداره

کل دنبال می کند استخراج این مقررات

و کلاسه بندی آن و در مراحل بعدی

بررسی تلبی این مقررات و ارایه پیشنهادات

اصلاحی به مراجع ذیربیط است.

طرح ایجاد صندوق

سرمایه‌گذاری خط پیویز

بیوگرافی از خود ارایه نماید.

در رشتۀ مدیریت در مقطع کارشناسی ارشد

تحصیل نمودم و نزدیک به ۳۰ سال است

که خدمتگزار دولت هستم، از سال ۱۳۶۹ وارد

صنعت نفت شدم از ابتدا در شرکت ملی صنایع

پتروشیمی و از سال ۱۳۸۶ به دعوت سرکار

خانم مهندس عاکفیان - مدیر کل اداره بهره

وری و توسعه وزارت نفت در زمینه کارآفرینی

در این صنعت مشغول به کار شدم و در حال

حاضر ریاست برنامه‌ریزی طرح‌های کارآفرینی

وزارت نفت را عهده دار هستم.

تاویچه‌ای از اداره کل بهره‌وری و

توسعه وزارت نفت ارایه نماید.

این اداره با عنوان "اداره کل کارآفرینی و

اشتغال" بر اساس مصوبه هیات وزیران

در سال ۱۳۸۴ مبنی بر راهاندازی دفاتر

کارآفرینی در کلیه وزارت‌خانه‌ها، تأسیس شد

و در دی ماه سال ۱۳۸۵ رسماً آغاز به کار

کرد از همان ابتدا خانم مهندس عاکفیان

بعنوان مدیر کل آن برگزیده شد. سپس

با به وجود آمدن تغییرات و تحولاتی

در ساختار سازمان و قالب‌یافت مدیر

یت، ادارات کل بهره‌وری و تحول

اداری و کارآفرینی و اشتغال در هم

ادغام شد و به اداره کل بهره‌وری

و توسعه کارآفرینی تغییر نام داده

و فعالیت خود را ادامه داد.

فعالیت‌ها و عملکردهای

این مرکز را شرح

دهیم.

فعالیت‌ها و

اشاره:

اداره کل بهره‌وری و توسعه کارآفرینی وزارت نفت یکی از مراکزی است که در جهت جذب کارآفرینان و توسعه فرهنگ کارآفرینی در صنعت نفت تلاش دارد.

سیاست گذاری، هماهنگی و نظارت بر توسعه کارآفرینی در صنعت نفت و بهره‌گیری از توانائی‌ها و تجربه ذینفعان به منظور بهبود فضای

کسب و کار و اشتغال و تولید ارزش از اهداف این اداره کل می باشد.

ترویج فرهنگ کارآفرینی در صنعت نفت، شناسایی فرستهای کارآفرینی به منظور افزایش فرسته‌های شغلی، شناسایی، تشویق و ترغیب کارآفرینان به سرمایه‌گذاری و حمایت از آنها در جهت ایجاد بنگاه‌های کسب و کار کوچک و متوسط، معرفی قوانین و مقررات و پیشنهاد اصلاح آنها در جهت حمایت از اشتغالزایی و ایجاد و توسعه بنگاه‌های کسب و کار از جمله برنامه‌های این مرکز به شمار می رود.

در صنعت نفت:

بسیاری از افراد خلاق و کارآفرین وجود دارند که به مرحله تولید محصول خود رسیده‌اند ولی نیازمند آن هستند که محصول خود را به تولید انبوه رسانید و مورد حمایت واقع شوند، لذا جهت راه اندازی کسب و کار خود نیازمند حمایت مالی، مدیریتی و حقوقی هستند در این خصوص، ایجاد صندوق سرمایه گذاری خطر پذیر یکی از راه حل های موجود در جهان است که در ایران آن طور باید و شاید به آن پرداخته نشده است. در این رابطه مطالعات گستره‌ای درخصوص راهاندازی صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر در این مرکز صورت گرفته و سعی شده است نظر مسؤولین ذیرپط را نسبت به راه اندازی این صندوق در صنعت نفت جلب نماییم که تا حدودی موفق بوده این اما راه اندازی آن نیازمند اجرای مراحل قانونی و اخذ مجوز های لازم می باشد که فرایند پیچیده و طولانی را باید سپری کند که در حال حاضر در مرحله آغازین آن به سر می بریم.

* طرح توسعه سند توسعه کارآفرینی در صنعت: یکی از اصلی ترین برنامه هایی که از همان ابتدا در اجرای آن تلاش تدوین سند توسعه کارآفرینی در صنعت نفت بود تا به تبع آن، چشم انداز، ماموریت، اهداف و برنامه‌های عملیاتی خود را تعریف نموده، تا با برنامه بدنبال اهداف مورد نظر باشیم. البته ما برای اجرای برنامه های خود منتظر به اتمام رسیدن تدوین سند نماندیم و بسیاری از اقدامات عملیاتی را شروع کردیم.

از جمله:

* تشكیل شرکت تعویضی جهت همسران کارکنان شاغل در مناطق عملیاتی: با توجه به مباحث کارآفرینی و ۱۹ بند مندرج در شرح وظایف مصوبه هیات وزیران، برنامه‌هایی را در نظر گرفتیم به عنوان مثال در واحدهای عملیاتی کارکنان در منازل سازمانی واحدهای عملیاتی از جمله در مناطق ماهشهر، عسلویه، بذرعباس سکونت دارند که با وجود از بهره مندی صنعت نفت از تکنولوژی پیشرفته این کارکنان غلب افراد تحصیل کرده و جوان هستند و همسران آنان نیز قابلیت‌های تحصیلی و مهارتی بالقوه بسیاری دارند که علاوه‌نیز بموردن توجه قرار گردند. ولی متأسفانه محدودیت‌هایی برای اشتغال

کار و امور اجتماعی جهت اجرای رایگان برای سازمان های پیشرو در کارآفرینی بوده که توسط یکی از شرکت های معتبر طرف قرارداد با وزارت‌خانه یادشده برگزار گردید که مورد استقبال قرار گرفت.

این مرکز چه حمایت هایی از صاحبان ایده در این صنعت به عمل می آورد؟

برخی کارآفرینان طرح، ایده و محصولاتی داشتند که به واسطه این مرکز با وزارت‌خانه مرتبط شدند ولی با توجه به اینکه کارآفرینی مقوله تازه‌ای به شمار می‌رود بسیاری از سازمان‌ها و علی‌الخصوص سازمان‌های داخلی این مرکز را به خوبی نمی‌شناسند. ما تلاش کردیم تا قوانین و مقررات مرتبط با کارآفرینان را استخراج کرده و این واحد را به مسؤولان معرفی کنیم. در حقیقت هدف از راهاندازی سند توسعه کارآفرینی نیز معرفی این واحد به مسؤولان بوده است. در گذشته کارآفرینانی و وجود داشتند که محصولی را تولید می‌کردند اما قدرت بازاریابی آن را نداشتند. ما با ایجاد ارتباطاتی فرآیند دسترسی به بازار را برای این افراد تسهیل می‌کردیم.

حجم بالایی از نیروی انسانی در دولت متمرکز است و این افراد بخش عظیمی از جمعیت کشور به شمار می‌رسند و ضرورت دارد که مکانیزمی جهت آموزش کارآفرینی سازمانی برای این افراد خلاقیت‌ها و طرح‌های کارآفرینان ایده‌ها و مورد توجه قرار گیرد سازمانی مورده توجه قرار گیرد

به عقیده شما سازمان‌ها و ارگان‌های مختلف تا چه اندازه در ایجاد فرهنگ کارآفرینی تأثیر گذاردند؟

در حال حاضر حجم بالایی از نیروی انسانی در دولت متمرکز است و این افراد بخش عظیمی از جمعیت کشور به شمار می‌رسند و ضرورت دارد که مکانیزمی جهت آموزش کارآفرینی سازمانی برای این افراد فراهم آمده و خلاقیت‌ها، ایده‌ها و طرح‌های کارآفرینان سازمانی مورده توجه قرار گیرد. خانواده‌های این افراد نیز از تسهیلات آموزش کارآفرینی بهره‌مند شوند. این تسهیلات بودجه چندانی نیاز ندارد و حتی بخشی از بودجه آن نیز در وزارت کار

سازمانی به همراه مدل اختصاصی در صنعت نفت:

با توجه به اینکه صنعت نفت از قدیمی ترین صنایع کشور بوده و کارکنان آن افراد فرهیخته و توانمندی هستند که اغلب به تکنولوژی روز آشنا بوده و قابلیت های بالفعل و بالقوه ای دارند که می‌توانند ارزش افزوده برای صنعت ایجاد نمایند، استفاده از این پتانسیل و تقویت آن در غالب طرح کارآفرینی سازمانی در نظر گرفته شده است که پس از موافقت مسئولین اجرایی خواهد شد

* ارایه مشاوره به کارآفرینانی که در صنایع نفت فعالیت می‌نمایند:

* یکی از فعالیت دیگر این مرکز، ارایه مشاوره به کارآفرینان، افراد خلاق و مخترع است. این مشاوره‌ها عبارت از آگاهی از تسهیلات نفت، راهنمایی های از مدد در خصوص چگونگی ورود به بازار نفت از طریق برقراری ارتباط با مراجع و مسؤولین ذیرپذیرهایی به این شکل که به نوعی در این حوزه است.

* تدوین دوره تربیت مربی کارآفرینی و همچنین آشنایی با مبانی کارآفرینی به کارکنان و خانواده‌های آنان جهت گنجاندن شرکت‌های تعویضی آن را به سایر نقاط

در تقویم آموزشی صنعت نفت: یکی از ماموریت‌های مهم این مرکز توسعه امکانات و تسهیلات موجود علاوه بر حمایت و اشاعه کارآفرینی و فرهنگ کارآفرینی است. به همین دلیل علاوه برگزاری همایش‌ها، سمینارها و برنامه‌های متعدد جهت جاری نمودن سیاستهای مورد نظر، بدبانش شیوه ای بودیم که در چهار شرکت اصلی یعنی شرکت‌های نفت، پالاس و پخش، گاز و پتروشیمی افرادی آموزش دیده بتوانند با اعتماد کامل به کارآفرینی و با علاقمندی برنامه های آن را نه فقط

بصورت تجربی و جسته و گریخته بلکه بطور کارشناسی و علمی دنبال کرده و نهایتاً بتوانند مفاهیم مرتبط با این موضوع را در صنعت نفت بومی کرده و آن را به دیگر همکاران و خانواده‌های متقل نمایند، لذا با کسب مجوزهای لازم تخصیص دوره تربیت مربی کارآفرینی را در صنعت نفت از طریق دانشکده کارآفرینی دانشگاه تهران برگزار کنیم.

از سوی دیگرجهت همسران و فرزندان و همچنین کارکنان علاقمند دوره کارآفرینی و مهارت های کسب و کار برگزار نمودیم. این دوره ها از جمله دوره های مصوب وزارت

در این صنعت وجود دارد. بنابراین بمنظور استفاده از چنین پتانسیل هایی جهت ترغیب خانواده های اینگونه کارکنان به راهاندازی کسب و کار برنامه هایی به مورد اجرا درآورده.

با مطالعات و بررسی های فراوان، بازدید از منطقه، ارتباط مستقیم با خانواده‌ها دریافتیم بهترین برنامه برای این افراد راهاندازی شرکت تعویضی و البته به واسطه خود این افراد بود که این فرآیند طولانی مدت داشت.

از سال ۱۳۸۶ مستقیماً در این پروژه شروع به فعالیت نمودیم و تلاش کردیم تا خود افراد فضای لازم را فراهم آورده و نیازهای خود را مرتقب نمایند. خوشبختانه با تلاش این عزیزان دو تعویضی در منطقه عسلویه توسط بانوان راهاندازی شد. این تعویضی تحت نظر خود این افراد مدیریت می‌شود و ما و سایر مسؤولین تنها نقش هدایت‌کننده و حمایت‌کننده داشتیم. البته راهاندازی پروژه‌هایی به این شکل که به نوعی کارآفرینی اجتماعی تلقی می‌شود همتی مضاعف و پروسه‌ای پیگیرانه نیاز دارد. ما نیز تلاش نمودیم تا پس از راهاندازی این شرکت‌های تعویضی آن را به سایر نقاط تسری بخشیم. انتظار داریم وزارت تعویضی کارآفرینی در صنعت نفت بود تا به تبع آن، چشم انداز، ماموریت، اهداف و برنامه‌های عملیاتی خود را تعریف نموده، تا با برنامه بدنبال اهداف مورد نظر باشیم. البته ما برای اجرای برنامه های خود منتظر به اتمام رسیدن تدوین سند نماندیم و بسیاری از اقدامات عملیاتی را شروع کردیم.

از جمله:

* تشكیل شرکت تعویضی جهت همسران کارکنان شاغل در مناطق عملیاتی: با توجه به مباحث کارآفرینی و ۱۹ بند مندرج در شرح وظایف مصوبه هیات وزیران، برنامه‌هایی را در نظر گرفتیم به عنوان مثال در واحدهای عملیاتی کارکنان در منازل سازمانی واحدهای عملیاتی از جمله در مناطق ماهشهر، عسلویه، بذرعباس سکونت دارند که با وجود از بهره مندی صنعت نفت از تکنولوژی پیشرفته این کارکنان غلب افراد تحصیل کرده و جوان هستند و همسران آنان نیز قابلیت‌های تحصیلی و مهارتی بالقوه بسیاری دارند که علاوه‌نیز بموردن توجه قرار گردند. ولی متأسفانه محدودیت‌هایی برای اشتغال

دانشگ

پخش پوستیاک شرکت خودروسازی جنوا
موتورز شکایتی را از یک مشتری با این
ضمون دریافت کرد:

این دومین باری است که برایتان نویسم و برای این که باز پیل پاسخی نداده اید، گلالیه ای ندارم؛ چراکه موضوع از نظر من نیز احتمانه است؛ به هر حال، موضوع این است که طبق یک رسماً قدمی، خاتمده ما عادت دارد هر شب پس از شام به عنوان دسر بستی بخورد. سالهای است که ما پس از شام رای گیری می کنیم و براساس اکبریت آر، نوع سنتی انتخاب و خردباری می شود. این راهم باید بگوییم که من به تاریخ یک خودرو شورولت پوستیاک خردیدم و با خردیدم این خودرو، رفت و آمد به فروشگاه برای تبیه بستنی چار مشکل شده است.

لطفاً دقت فرمایید؛ هر دفعه که برای خرید بستنی و اینلی به مغازه می روم و به خودرو بازمی گردم، ماشین روشن نمی شود؛ اما هر بستنی دیگری که بخرم، چنین مشکلی نخواهم داشت. خواهش می کنم در کم که این مساله برای من بسیار جدی و در درس افرین است و من هرگز قصد شوختی با شما را ندارم. می خواهم بپرسم چطور می شود پوستیاک من وقتی بستنی و اینلی می خرم، روشن نمی شود؟ اما با هر بستنی دیگری راحت استارت می خورد؟

مدیر شرکت به نامه دریافتی از این مشتری عجیب، با شک و تردید برخورد کرد؛ اما از روی وظیفه و تهدید یک مهندس را مامور بررسی مساله کرد. مهندس جوان شرکت، شب هنگام پس از شام با مشتری قرار گذاشت. آن دو به اتفاق به بستنی فروشی رفتند. آن شب نوبت بستنی و اینلی بود. پس از خرید بستنی، همان طور که در نامه شرح داده شد، ماشین روشن نشد! مهندس جوان و جویای راه حل، ۳ شب پیاپی دیگر نیز با صاحب خودرو وعده کرد. یک شب نوبت بستنی شکلاتی بود، ماشین روشن شد. شب بعد بستنی تو فرنگی و خودرو برآختی استارت خورد. شب سوم دوباره نوبت بستنی و اینلی شدویاز ماشین روشن شد!

نماینده شرکت به جای این که به فکر یافتن دلیل حساسیت داشتن خودرو به بستنی و اینلی باشد، تلاش کرد با موضوع منطقی و متغیرانه برخورد کند. او مشاهداتی را از لحظه ترک منزل مشتری تا خریدن بستنی و بازگشت به ماشین و استارت زدن برای انواع بستنی ثبت کرد. این مشاهده و ثبت اتفاق ها و مدت زمان آنها، نکته جالبی را به انشان داد؛ بستنی و اینلی پرطرفساز و پرپوش است و نزدیک در مغازه در قفسه ها چیده می شود؛ اما دیگر بستنی ها داخل مغازه و دورتر از در قرار می گیرند. سپس مدت زمان خروج از خودرو تا خرید بستنی و برگشتن و استارت زدن برای بستنی و اینلی کوتاه‌تر گرسنگی هاست.

این مدت زمان مهندس را به تحلیل علمی موضوع راهنمایی کرد و دریافت پدیده ای به نام قفل بخار (vapor lock) باعث بروز این مشکل می شود. روشن شدن خلی خودرو پس از خاموش شدن، به دلیل تراکم بخار در موتور و پیستون ها مساله اصلی شرکت پوستیاک و مشتری بود.

پیش‌بینی شده است و به این ترتیب بسیار هم مورد استقبال واقع خواهد شد. پس با هماهنگی و صرف هزینه‌های بسیار اندک می‌توان فرهنگ کارآفرینی را اشاعه داد.

در سخنان خود به تعاملات و ارتباطات این مرکز با وزارت کار اشاره نمودید با کدام یک از سازمان‌ها و ارگان‌های دیگر تعاملاتی دارید و این تعاملات به چه شکل است؟

با توجه به وسعت فعالیت‌های وزارت نفت از بخش‌های بسیار تخصصی تا راهاندازی کسب و کارهای خانگی در این صنعت ارتباطات بسیار گسترده و در عین حال تنگانگی با سیار از سازمان‌ها و وزارت‌خانه‌ها از جمله؛ وزارت تعامل برقرار نمودیم.

به عنوان مثال به واسطه راهاندازی تعاملی با سازمان تعامل روس‌تایی و شهرداری، مراکز فناوری، جهاد دانشگاهی و بسیاری مراکز دیگر ارتباطاتی برقرار نمودیم. درخصوص راهاندازی صندوق سرمایه‌گذاری خطپذیر با مرکز فناوری پردیس ارتباطاتی داشتیم، ضمن اینکه به واسطه برگزاری جلساتی با شورای سیاستگذاری وزارت کار در ارتباط هستیم.

با داشتکده کارآفرینی دانشگاه تهران در برگزاری دوره‌های تربیت مربی و با موسسه کار و تامین اجتماعی نیز به واسطه برگزاری کلاس‌هایی برای خانواده‌ها تعاملات بسیاری داریم. همچنین با وزارت صنایع در خصوص جمع‌آوری قوانین و مقررات ارتباطاتی داشتیم که در برخی موارد بسیار مشترم بود.

دانشگاه‌ها و مراکز فناوری تمایل بسیار داشتند تا با امکانات این

پس از راهاندازی سند توسعه کارآفرینی به دنبال این هستیم که اداره کل پره‌وری و توسعه کارآفرینی در ۴ شرکت اصلی وزارت نفت فعالیت داشته باشند، زیرا نمایندگان کارآفرینی چهار شرکت در به ایفا می‌کنند. اگرچه در دیگر کشورها دولت خود به تهابی بحث کارآفرینی را پیاده و اجرا نکرده است ولی با حمایت از صندوق‌های خطپذیر و یا حمایت‌های مشاوره‌ای و نظارتی کامل موقوفیت کارآفرینی را تا حدود زیادی تسهیل می‌کند.

برنامه‌های آتی این مرکز را شرح دهید؟

پس از راهاندازی سند توسعه کارآفرینی به دنبال این هستیم که اداره کل پره‌وری و توسعه کارآفرینی در ۴ شرکت اصلی وزارت نفت فعالیت داشته باشند، زیرا نمایندگان کارآفرینی چهار شرکت در به ایفا می‌کنند. اگرچه در دیگر کشورها دولت خود به تهابی بحث کارآفرینی را پیاده و اجرا نکرده است ولی با حمایت از صندوق‌های خطپذیر و یا حمایت‌های مشاوره‌ای و نظارتی کامل موقوفیت کارآفرینی را تا حدود زیادی تسهیل می‌کند.

دانشگاه‌ها و مراکز فناوری تمایل بسیار داشتند تا با امکانات این مرکز آشنا شوند و یا در مواردی طرح‌ها و ایده‌ها تهابی قادر به رفع موانع و مشکلات موجود تغواهده بود. هم چنین تلاش داریم تا برنامه‌های سند توسعه کارآفرینی کنیم و در عین حال طرح‌های موجود را به مرحله اجرایی در آوریم.

با راهاندازی طرح کارآفرینی سازمانی از کارآفرینان درون سازمانی حمایت به عمل خواهیم آورد و در صورتی که این

با همکاری اداره

پژوهشی مرتبط با کارآفرین نیز

در این خصوص نیاز است تا سایت خود را گسترش داده و به

روز کنی و قوانین و مقررات استخراج شده را پیشنهاد داده

و چالش‌های این قوانین و مقررات و نقاط ضعف و بهبود آن

را کشف کرده و در عین حال بحث اشاعه تعاملی ها در کل

صنعت‌نفت را دنبال کنیم.

مقوله کارآفرینان بازنیسته و آموزش عمومی کارآفرینی به

اختراع خود به سبب عدم امنیت در

حوزه مالکیت فکری هراس دارند. به

همین دلیل وجود یک حامی صادق و

معتمد برای نظارت دقیق و مطمئن در

قالب یک موسسه ضرورت دارد. این

موسسات می‌توانند به صورت دولتی با

خصوصی وجود داشته باشند

بسیاری از افراد از مطرخ نمودن

اختراع خود به سبب عدم امنیت در

حوزه مالکیت فکری هراس دارند. به

همین دلیل وجود یک حامی صادق و

معتمد برای نظارت دقیق و مطمئن در

قالب یک موسسه ضرورت دارد. این

موسسات می‌توانند به صورت دولتی با

خصوصی وجود داشته باشند

پذیرفته است.

به عقیده شما کارآفرینان در کشور ما در چه حوزه‌هایی

با مشکل رو به رو هستند و برای رفع این موانع چه

سیاست‌هایی باید اتخاذ شود؟

در اشاعه فرهنگ کارآفرینی و راهاندازی کسب و کارها تا

اندازه‌های موفق بوده‌ایم اما بحث بثت شرکت و فرآیند بثت

شرکت بسیار طولانی است و کارآفرینان و یا افرادی که قصد

راهاندازی کسب و کاری را دارند با سایل های حقوقی و تخصصی و

برنامه تجاری آشنا ندارند و نیازمند آموزش‌ها و حمایت‌هایی

هستند. بسیاری از افراد از مطرخ نمودن اختراع خود به سبب

عدم امنیت در حوزه مالکیت فکری هراس دارند. به همین دلیل

وجود یک حامی صادق و معتمد برای نظارت دقیق و مطمئن

در قالب یک موسسه ضرورت دارد. این موسسات می‌توانند به

صورت دولتی یا خصوصی وجود داشته باشند. اگرچه اکنون

موسسات مشاوره کارآفرینی وجود دارد ولی متابسنه نظارت

کافی در رابطه با عملکرد این موسسات وجود ندارد و در صورتی